

omav. teen. keskliidu juhatus otsustas küsimuse, arvesse võttes et edaspidi „Side“ enam ametlikult keskliidu häälekandjana ei ilmu, lähemale saadikutekogu koosolekule esitada.

Teatavasti oli viimastel kuudel „Side“ toimetamine korraldatud sellaselt, et raudteelaste esindajad toimetuses vastutasid ainult raudleelastesse puutuvate artiklite sisu eest, posti- t. t. teenijaisse puutuvad kirjutised avaldati postiteenijate keskjuh. esindaja korraldusel, muude keskliitu kuuluvate organisatsioonide kirjutised – keskliidu esindaja järelvalvel, kuna üldküsimusi käsitavad artiklid ainult toimetuse kolleegiumi otsusel ilmuda võisid.

Rääkimata sellest, et niisugune asjaajamise kord, kus 3–4 toimetajat-tsensori iseseisvalt asju otsustavad, toimetuse tegeliku töö ja vahekorrad keeruliseks ajab, tulid kutsetegelaste ringkondist hääled kuulda, et oleks otstarbekohasem ära kaotada üksikute alade tsensuur sama ala või organisatsiooni juhtiva tegelase poolt, kes teatud küsimustes mõnel juhtumisel ka erapoolik võib olla.

Ka kolleegiumi tegeliku töö juures tuli mõningaid mõtete lahkuminekuid. Riigija omav. teenijate esindaja hra Nurk teatas, näiteks, et keskliit ainult niisugusel juhusel toimetuse tööst osa võib võtta ja „Sidet“ keskliidu häälekandjaks tunnistada, kui ajakirjas keskliidu tegevusse heatahtlikult suhtuvad artiklid ilmuvad. Sest ennast „sõimata“ lasta ja selle eest veel juure maksta – polla loogiline. Ka peaks kõik üldtähtsusega artiklid ainult keskliidu esindaja nõusolekul „Sidesse“ pääsema.

Posti t. t. teenijate esindaja nii kategooriline omis nõudmisel pole olnud, lubas posti t. t. kutseühisuse juhatus tegevust arvustada, kuid nõuab ikkagi ka pärast toimetuse reorganiseerimist kaasarääkimise võimalusi artiklite kohta, mis „Sidesse“ määratud.

Raudteelased on seisukohale asunud, et lehe väljaandmise korra, sisu ja üldsuuna asjus kaasarääkimine on lubatav ja arusaadav, kuid see kaasarääkimine ei tohiks aga kuidagi viisi kujuneda üksikute autorite artiklite tsensureerimiseks sõna otsekohehes mõttes.

Posti t. t. teenijate keskjuhatus ja riigija omav. teenijate keskliidu esindajad toimkonnas peaksid abiks olema ametkonda puutuvate artiklite sisu tõelikkuse selgitamisel, kusjuures artiklite autorid jääks neile tead-

matuks ja artiklite paigutamise küsimuse „Sidesse“ otsustaks ikkagi lõpulikult peatoimetaja.

Peasjalikult aga soovitakse „Sides“ edaspidi näha ka kirjutisi kutsetehniliselt alalt ja teenijate õiguslisest olukorrast. Päevauudiseid, kirjutisi välismaade riigiteenijate elust kui ka igapäevasesse ellu puutuvaid praktilisi näpunäiteid.

„Side“ ilmumise sageduse ja kuju kohta on raudteelased arvamusel, et ajakiri peaks ilmuma edaspidi tihedamalt ja esialgu vähemalt 2 korda kuus, sellejuures võimalikult 4 leheküljelise ajalehe vormaadis. Praegu kestev trükitööliste palgavõitlu viivitab selle kavatsuse otsekohest elluviimist, kuid raudteelased on kindlas veendumuses, et lähematel kuudel osutub võimalikuks ajakirja tihedamalt välja anda.

Raudteelaste ringkondis on varem nõutud, et ajakirja vastutav toimetaja peaks mitteraudteelan olema, kes raudteevalitsusest ja teedeministeriumist rippumatu oleks. On räägitud, et raudteelased just sellepärast ei julge kirjutada oma hädadest, teenistuse varjukülgedest ja nõudmistest, et usku ei ole, kas mitte kirjutis neile saatuslikuks ei muutu. Kardetakse, et toimetuse autori nime saladust ei suuda kindlustada.

Kõik autorid, kes oma nime saladusest huvitatud, võivad artiklid otsekohe peatoimetajale edasi anda ehk saata, kusjuures kirjasaatja nime saladus täielikult garanteeritakse. Nõutakse ainult üht: kõik kirjutises toodud faktid peavad kindlasti tõeloledele vastama, et tarbekorral toimetuse seaduse ees nende tõelikkust võiks selgeks teha.

Raudteelaste keskühingu juhatus tahab loota, et mitte ainult raudteelased, vaid ka kõik teised riigiteenijad, kirjastustoimkonda tema raskes töös oma poolehoiuga toetavad.

Ajakiri „Side“, ehkki ta käesolevast numbrist alates ei ilmu enam riigi- ja omav. teenijate keskliidu ametliku häälekandjana, saab ka edaspidi andma täpset informatsiooni keskliidu jooksvast tööst ja tegevusest.

Kõik tellijad, kes keskliidu kaudu „Side“ tellijate perre tulnud, saavad kuni tellimisaaja lõpuni ajakirja „Side“ takistamatult edasi.

Loodame kindlasti, et ajakirja toimetamise struktuuri muutmine temale ainult kasuks on, tehes teda mitmekesisemaks ja iseseisvamaks, ja et „Side“ laiemale riigiteeni-

jate hulgaie kättesaadavamaks ja organiseeritud riigiteenijaskonna tarvilikuks informatsiooni leheks muutumine on ainult aja küsimus.

Ilma oma ajakirjata pole mõeldav praegusel ajal tagajärjerikas organiseerimistöö. Organiseerimata ehk halvasti organiseeritud riigiteenijate mass ei kujunda endast aga

majanduslikus ega kultuurilises võitluses mingisugust reaalselt jõudu — see on aabitsa tõde.

Seepärast: Ärksamad riigiteenijad, eestkätt aga kõik raudteelased, kui üks mees oma kutseajakirja toetajate ja kaastöölise ridadesse.

E. raudteelaste keskkõhingu juhatus.

Valitsus ei täida omi lubadusi.

Kui riigiteenija kuni viimase ajani ikka veel mõningaid lootusi võis hellitada, et valitsus täidab oma lubadused laiendada s. a. 1. aprillist teenistusvanustasu maksimist k õigi*) riigiteenijate peale — siis on see illusioon nüüd lõpulikult purunenud.

Kirjaga 2. IV. s. a. teatas rahaminister järgmist (toome selle ajaloolise dokumendi muutmatault):

Rahaministeerium.
Sekretariaat 2. aprillil 1928 a.
Nr. 164-M.

Riigi- ja omavalitsus-teenijate Keskkliidule.

Vastuseks Teie märgukirjadele 12.XII.27 a. nr. 102. ja 5. III. s. a. nr. 20. teenistusvanuse tasu ja kõrgendatud perekonnaabiraha maksmiseks riigi 1928/29 a. eelarvesse krediitide sissevõtmise asjus loen oma kohuseks Teile härra rahaministri ülesandel teatada, et 1927/28 a. eelarves selleks summad puudusid ja vastavale seaduseelnõule riigi rahaliste ressursside kitsuse tõttu käiku pole antud.

Samuti puudusid vabad summad ka 1928/29 a. eelarve kokkuseadmisel ja ei ole neid ka praegusel momendil ette näha.

Selle tõttu tuleb käesoleva küsimuse lahendamise paratamatult tuleviku peale edasi lükata.

Peasekretär (allkiri)

Sellest vastusest näeme, et keskliit on kirjalikult pööranud valitsuse poole lubatud teenistusvanustasu maksmapaneku asjus 12. XII. l. a. ja 5. III. k. a. Peale selle on, nagu kuulnud oleme, käidud riigivanema ja mitmel korral ka rahaministri jutul.

Ehkki nendest käikudest avalikkust mõnesugustel põhjustel pea sugugi informeeritud pole, olla üksikud delegatsiooniliikmed õige optimistlikult küsijaile seletanud, et kõik kõige paremas korras olevat. Rahaminister, ka riigivanem, pooldavat põhimõttelikult vanustasu maksmapanekut k õigi riigiteenijate kohta 1. aprillist 1928 aastal.

Enne vabariigi juubelit olla koguni lootusi antud läinud aastal saamata jäänud vanusmaksu arvel teenijaskonda ühekordse toetussummaga „üllatada“ tingimusega, kui teenijad aga oma nõudmistega valitsusele erii pealetükkivaks ei muutu.

Riigiteenijate suurem protestkoosolek, mis peeti 15. II. s. a. „Estonias,“ enne vabariigi aastapäeva, mõõdus selletõttu, nagu seda soovis keskliit, õige rahulikult.

Mõõdunud on nüüd vabariigi 10 a. juubel, vastu võetud on riigikogu poolt ka 1928/29 a. riigi eelarve, kuid ilma igasuguste „üllatusteta“ riigiteenijaile: ühes uute palkadega 1. IV. 1927 a. maksmapanna lubatud teenistusvanustasu on vabade summade puudusel uuest eelarvest jälle välja jäänud. Küsimuse lahendamine tuleb, nagu rahaministeeriumi peasekretäri kirjast näha, raha puudusel paratamatult tuleviku peale edasi lükata. Teiste sõnadega: oodatud ja lubatud vanustasu on sedapuhku jälle maetud.

Räägitakse, et riigi- ja omav. teenijate keskliidu juhatus rahaministri kiri tõesti „üllatanud:“ esialgu peetud kirja, mis pealegi ministri asemel peasekretäri poolt alla kirjutatud, koguni aprillinaljaks (kiri on dateeritud 2. IV.), sest mõni päev tagasi rahaminister tõendanud veel vastupidist.

Peale paari-kolme nädalast kõhklemist delegeeritud 3- või 4- liikmeline keskliidu esitus peasekretäri kirjaga rahaministri herra Teetsovi juure asja selgitama.

Rahaminister olla 21 apr. s. a. delegatsioonil rahustanud, teatades, et kiri ikka päris eht on, kuigi peasekretär olla kirjas liiga otsekohest ja karmi tooni tarvitanud.

Minister lubanud täiendavalt veel „pehmem“ kirja keskliidule saata ja teatanud, et tema endiselt usub, et rahaallikaid teenistusvanustasu maksmapanekuks peab ja võib hea tahtmise juures ikka edaspidi

*) Teatavasti saavad vanustasu praegu ainult kohtunikud, õpetajad ja sõjaväelased, kuigi teisel kujul.

leida. Sõgisel, I. lisaelarve kokkuseadmisel, lubanud minister vanustasu sisse võtta. — Nii on siis asjad välja kujunenud 1928 a. aprillis peale pikki ootusi ja lootusi.

Jah! „Õndsad on need, kes usuvad.“

* * *

Meie naaberriikes — Lätis, Leedus, Soomes — antakse teenistusvanustasu kõigile riigiteenijatele. Soomes, kus palgad paremad, saavad teenijad 4% põhipalgast iga 4—5 aastase teenistuse järel, Lätis 5% ja Leedus 10% iga 3 aasta tagant.

Meie nõudmine on 5% põhipalgast iga Eesti iseseisvuse ajal väljateenitud 3 aasta eest.

Valitsuse kavas, mis tulevikus maksuma kavatsetakse panna, seista 5—3% iga 5. a. eest.

Tähendab valitsuse eelnõu mõtleb veelgi kärpida ka sedagi väikest tulevast palgalisa, mis erilise tähtsusega just väikemalgalistele.

Ei saaks ju midagi öelda, kui valitsuse liikmed, juhitud kokkuhoiu poliitikast ja õiguse ja õigluse põhimõtetest, kõiki riigi-

teenijaid ühesuguse mõõdupuuga arvestaks.

Meie teame, et Eesti riik väike ja vaene on, et kõik kodanikud jõudumööda ja omakasu püüdmata ohvreid peavad kandma tema ülesehitamisel.

Kuid mida näeme meie praegusel ajal juhtiva riigitegelase esimese murena (tsiteerime „Päevalehe“ juhtkirja 22.IV. s.a.): „Kindlustada oma kalli isiku ainelisi hüve: määrata enesele kõige pealt sõidurahad ja päevarahad ja korterirahad ja palga, vabastada end kaitseväekohustest jne., hankida enesele võimalikult rohkem eesõigusi ja mõnusi, kuigi teised ümberringi kannatavad nälga ja jänu ja peavarjuta ja alasti olekut.“ Küsime selle täienduseks: kuidas nimetada seda, kui ministrid, kes on kutsutud õiglaselt meie kõikide viletsaid palgaolusid lahendama, omakasust juhitud võtavad mitmest kohast tasu oma „väikese“ 60 tuhandelise palga suurendamiseks?

Riigiteenijad! Kindlustage omi organisatsioone ja koonduge nende ümber. Valige etteotsa energilised, kindlad ja riiklikult mõtlejad juhid, kes suudaksid ja oskaksid nõuda, et meil valitseks üheõiguslus, õigus ja õiglus. Pessimist.

1. mai.

Tööliiklasklassil on vähe põhjust varsti saabuvat 1. maid rõõmuga pühitseda: tööliste olukord ähvardub igapäevaga ikka halvemaks muutuda.

Tööpuudus on alaliseks painajaks saanud. Iga maal on miljoneid töölisi loova töö juurest ühes naiste ja lastega hädasse ja viletsusse tõugatud. Kes aga veel töö juures on, nende palgad ja töötingimused on palju halvemad, kui ennesõjaaegsed.

Tööliste poliitilisi õigusi ja vabadusi kärbitakse igalpool, mõnedes maades on need neil hoopis ära võetud. Faschism jätkab oma võidukäiku läbi maailma. Itaalia, Hispaania, Ungari, Balkanimaad, Poola ja Leedu on faschismi ikkesse rakendatud. Nendes maades kiusatakse tööliikumist ja püütakse teda sootuks hävitada. Mitmed sajad parimad esivõitlejad on tapetud, mitmeid tuhandeid piinatakse vanglates.

Teistes maades ei ole veel niikaugele mindud. Aga ka siin valmistavad endid tagurised jõud aktsioonidele tööliiklasklassi vastu. Kuhu meie iial ei vaataks — igalpool tagasikiskumine.

Käsikäes poliitilise tagakiusamisega ja

majanduslike viletsusega kasvab sõja hädaoht. Kasvab maailmasõja — veel kole dama veresauna kui kümme aastat tagasi — hädaoht. Vägede vähenduse asemel suurendatakse neid igalpool; militariseeritakse kogu rahvas — mehed, naised ja lapsed, õpetades neid tapmiskunstile.

Tõesti ei või varsti saabuv 1 mai olla pühapäevaks, õnne- ja rõõmupäevaks, vaid tõsiseks järelmõtlemise päevaks. Tööliiklasklass, kuhu kuulume ka meie — raudteelased, merimehed ja teised sporttööliste föderatsioonid ümber koondunud proletaarlased — peab sellel päeval kainelt järele mõtlema, missugusele tulevikule ta vastu sammub. Ta ei tohi ilusatest lauludest ja kõnedest ennast uimastada lasta, vaid peab kainelt järele mõeldes küsima: „Kuhu oleme meie jõudnud? Mis oleme meie kätte võitnud? Missugused rahvuslikud ja rahvusvahelised hädaohud meid ähvardavad? Kuhu suundub meie liikumine?“ Lühidalt see 1 mai olgu meile päevaks, kas meie sellest, mis meil on, järeldused teeme ja nende tõsidust teadlikult võtame.

Meile — sporttööliste — olgu 1. mai

kaine, otsustava, tunnetest tumestamata võitlustahte avalduse päevaks. Mitte kohudes tumeda tänapäeva ähvardava tõelikkuse ees, täitume julge lootusega helgesse, rõõmurikasse tulevikku.

Vaatamata sellele, missugusesse rahvusesse meie kuulume, missugust keelt meie tarvitame, vannume truuks jääda meie idealidele, meie organisatsioonile — tema sihtidele ja püüetele, truuks jääda internatsionaalile.

Tõutame üksteisele, et meie paremateks internatsionalistideks muutume kui meie senini olime. Tungigu meisse veendumus, et kogu maailma tööliklass üks pere on, kelle liikmeid ei suuda lahutada ei maade piirid ei muud eraldused.

Ainult ühise lipu all, mille pealkirjaks „Üks kõikide eest ja kõik ühe eest“ suudab proletariaat rahvusvaheliselt liitunud kapitalismi vastu edukalt võidelda. Ainult siis, kui tööliste enamus sellele äratundmisele on jõudnud, omab 1 mai oma täieliku tähtsuse.

Seltsimehed! Tõutame vastastikku, et saabuv 1 mai meile halastamatu võitluse algust kapitalismi ja kõigi tema tugede vastu tähendab. Ja tõutame — missuguseid ohvreid see meilt ka ei nõuaks — seda lubadust täide viia.

Rahvusvahelise Transporttööliste Föderatsiooni sekretariaadi 1. mai üleskutse.

Uus riigiteenistusseadus Lätis.

Hiljuti pandi Lätis maksma uus riigiteenistusseadus. Püüame alamal tutvustada ka Eesti riigiteenijaskonda selle seaduse tähtsamate määrustega.

Riigiteenijate liigitus. Kui läinud sügisel Balti riikide riigi- ja omavalitsusteenijate konverentsil Läti riigiteenijad veel teatud uhkusega meile ütelda võisid, et vaadake, meil on veel kõik riigiteenijad seaduse ees üheõiguslikud, siis on nüüd sellel lõpp. Kõik tsiviilasutuses teenivad riigiteenijad jagunevad uue seaduse järgi: a) alaliseiks või koosseisudes ettenähtuiks ja b) abitööjõududeks või väljaspool koosseise olevaiks.

Viimaste hulka kuulub ka hulk sarnaseid riigiteenijaid, kes teenivad koosseisudes ettenähtud kohtadel, näit. kõik esmakordselt riigiteenistusse võetavad üks aasta enne kohale kinnitamist, teiste asetäitjad, eriliste kokkulepete põhjal koosseisudes ettenähtud kohale võetavad jne. Samuti kuuluvad abitööjõudude hulka ka need riigiteenijad, kes saavad palka eelarve palgakrediitide ülejääkidest ja valitsuse käsutada olevast ettenägemata kulude fondist.

Teenistusse astumine. Riigiteenistusse võidakse võtta ainult tarviliste teadmistega, võimetega ja praktilise ettevalmistusega ning rahuldava tervisliku seisukorraga isikuid. Millised need tarvilised nõuded on, selle määrab kindlaks valitsus, kui selle kohta ei ole määrusi vastavate asutuste korraldusseadusis. Teenistusse ei võeta alla 18. a. vanuseid (meil alla 20. a., kusjuures sõjaväeteenistuse kohustus täide-

tud peab olema!), teatud süütegude eest kohtulikult teatud määral karistatud, või kohtu all olevaid, pillamise eest hoolekande all olevaid, niisama ka neid, kes on ametisemäärava- või otsekohe ülemusega teatavas sugulus-vahekorras. Valitsusele on antud õigus erandeid teha.

Teenistuse saamisel on eesõigus kandidaadil, kes ülesseatud tingimustele kõige enam vastab; ühevääriliste kandidaatide hulgas aga neil, kes vastavas ametkonnas varem teeninud või kauem teeninud, kes koosseisude vähendamise puhul vallandatud, sõjainvaliididel ja Läti iseseisvusvõitlusest osavõtnuil.

Ametisemääravaiks ülemusiks on: I—III. kategoorias olevaile ametkohtile — valitsus, IV—IX. kateg. olevaile — vastavad ministrid ja X—XX kateg. olevaile — vastavate ametkondade juhid (I—III. kateg. ametnikud). Viimastel on õigus seda võimu veel edasi delegeerida omale alluvate asutuste ülemaile, kui need vähemalt VIII. kateg. kuuluvad, XV. kateg. ja sellest alammal olevatele ametkohtadele määramise suhtes.

Samade ülemate poolt sünnib ka riigiteenijate ümberpaigutamine ja vabastamine.

Riigiteenija õigused ja kohused. Riigiteenijal on õigus saada palka, tasu teenistuskohuste täitmisega seotud kulude eest, pensioni, toetusi ja arstiabi. Kõige nende tasude lähem korraldus puudub selles seaduses.

Peale nende õiguste on riigiteenijal veel järgmised õigused: a) Puhkused. Vähe-

malt 6 kuud riigiteenistuses olnud teenijal on õigus saada puhkust 2 nädalat aastas; on ta aga teeninud üle 5 aasta, siis 3. nädalat. Peale selle võib riigiteenija saada kuni 3 kuud palgata puhkust oma teadmiste täiendamiseks.

Eriti tähtsail juhtudel võib riigiteenija saada ka erakordseid puhkusi, kuid kui need on kestnud rohkem kui 1. nädal aastas, siis arvatakse ülejääk (üle 1. nädala) korralise puhkuse arvele*).

Naisametnikud saavad puhkuse ühes täie palgaga 4 nädalat enne ja 8 peale sünnitamist.

Puhkuse korraldus on vastava ametkonna ülema käes.

Riigiteenija tohib teenistusest puududa ainult mõjuvaid põhjusil. Millised põhjused mõjuvad on otsustab ülemus — ka haiguse puhul, kuigi sel juhul nõutakse ka ametliku arsti tunnistust. Haiguse tõttu võib aastas puhkust saada kuni 7 kuud, kusjuures esimesed kaks kuud täis palk, järgmised kaks kuud $\frac{3}{4}$ ja järgmistel kuudel $\frac{1}{2}$ palka edasi makstakse. On riigiteenija 12. kuu jooksul haiguse tõttu rohkem kui 7 kuud teenistusest puudunud, arvatakse ta teenistusest lahkunuks. Erandi moodu saavad haigused, mis on saanud juhtudel, mis õigustavad pensioni saamist teenistusest olenemata. Viimastel juhtudel makse-

takse palk edasi kuni töövoime tagasi saamiseni või pensioni küsimuse otsustamiseni.

b) Kõrvalametid. Riigiteenija võib ülemuse kirjaliku loaga pidada teisi palgalisi kõrvalameteid riigi- (kaasa arvatud riigi autonoomsed asutused), linna- või era-teenistuses. Load antakse üheks aastaks ja on igal ajal tühistatavad.

Riigiteenija ei tohi osa võtta pankade ja aktsiaseltside juhatustest ja revisjonikomisjonidest. Samuti on temale keelatud võtta enda peale tasu eesttõita ülesandeid või kohustusi ettevõttele, kes saavad riigilt materjaalset toetust või kes alluvad asutuse järelevalvele, kus antud riigiteenija ametis.

Riigiteenija ei või olla kolmandate isikute volinikuks, kui nende asjad kuuluvad lahendamisele asutuses kus ta teenib; niisama ei tohi riigiteenija ise ega aseisiku kaudu osa võtta ettevõttest või ühinguist, milliste tehingute sõlmimisel või täitmisel tema erahuvid võiksid kokku pörgata teenistushuvidega.

Riigiteenija ei tohi vastu võtta mingisuguseid teenistuseetikaga lubamatuid rahalisi autasusi, kin-

*) Ei tohi unustada, et Läti riigiteenistustes harilik tööpäev 1 tunni võrra lühem kui meil. Toimetus.

Põlevamaid päevasündmusi.

Võib olla ka veste.

I. Meie ministrid, Rootsi tikutopsid ja ... välislaen.

Hiljututi sõlmiti Rootsi tikustrustiga kuulus leping, mille tulemuseks, nagu lehed kirjutavad, tikuhinna õhvardav tõus (3 senti toosi eest). Riigi- ja iga teine palgateenija teab — see juuremaks ei tule kusagilt mujalt kui tema taskust kaudse maksuna. Ent see polegi väga ime, et laiemad hulgad — tikutarvitajad — seda hinnavahet tasuma peavad; hulga kummalisem kogu loos on, kodanikkude arvates, meie kahe vastse ministri isiklik Rootsi suundumine selle maksukoorma rahvale kaelatoomiseks. Mõelge: umbes veerand valitsust läks truualamliiselt äri juure üle mere. See ministri-härrade endaalandamine ei meeldinud esialgu ka mulle hästi. Nüüd on asi selgunud. Seletatakse, — et see

veidi alandav valitsuse ülemeresõit sündis ainuüksi riiklistes huvides: kallid tikud töid odava laenu, mida meile väga vaja, kompensatsiooniks kaasa. Ka ei olla tikustrust teadnud, kus Tallinn asub. Lepingu sõlmimise üksikasjadest Rootsis jutustavad ministrid järgmist: Kodumaa kombe järele, kus kõik ministrid ja kõrgemad riigiametnikud, nagu teada täpselt kell 8 hommikul ametisse ilmuvad — aga mitte nii, nagu mõni postiametnik või rongikondktor, kes püüavad ikka igal juhtumisel 5 minutit hiljaks jääda — astunud ministrid trustikontori ka täpselt kell 8 hom. Majahoidja, prillid ninal, küsinud tulejailt rootsi keeles lahkelt: kes Teie olete ja mida soovite? Algul lõõnud keele tundmatus mehed küll veidi verest ära, kuid hiljem läinud hiilgavalt korda Balti saksakeeles ja näppude

gitusi ja üldse materjaalseid varasid, mis võiks kõigutada seltskonna lugupidamist ametniku vastu.

Samuti ei tohi riigiteenijavastu võta kingitusi juubeli või mõnel muul puhul, kui nende muretsemise kuludest on osa võtnud temale võitema järelvalvele alluvad riigiteenijad (nagu meil käsitada olevaist ajakirjanduslikeist märkusist näha on Läti riigiteenijaskond eriti selle viimase määruse vastu, ehkki see seisukoht meile natukene imelikuna näib).

Ümberpaigutused, asetäimised. Riigiteenijat võiakse üle viia teisele tema võimetele ja küpsusele vastavale ametkohale, kui sellel maksetav palk pole vähem senisest palgast (nii siis ka ilma teenija nõusolekuta! Ja nagu ülemal nägime, võivad sarnaseid üleviimise otsusi teha isegi väga väikeste allasutuste ülemad).

Vähemapalgalisele ametkohale ümberpaigutamine võib sündida ka distsiplinaarkorras ehk riigiteenija enda nõusolekul.

Riigiteenijale võiakse ajutiselt panna ka suuremaid ülesandeid, mis ei kuulu tema alaliste ülesannete hulka, niisama võiakse temale ülesandeks teha teise ameti kohustätäitmine. Viimasel juhul ei saa aga tema senisele kohale määrata kedagi teist alaliseks riigiteenijaks.

Ajutiselt ametikohuste täitmiselt tagandamine võib sündida ülemuse äranägemisel, kusjuures kriminaalkorras vastutusele võtmise puhul talle ainult 2 nädala palka ette makstes edaspidine palga maksmine seisma võiakse panna. Karistatakse teda teenistuslikkude või omakasutõukel kordasaadetud süütegude eest vähemalt vangistusega, siis kinnipeetud palka talle enam välja ei makseta ja ta arvatakse teenistusest vallandatuks tagandamise päevast peale. Vastupidisel juhul aga maksetakse talle kinnipeetud palk välja ja ta saab endise koha tagasi (kui see vahepeal likvideeritud pole).

On teenija aga arreteeritud või kannab ta karistust, millega pole seotud ametivahekorra lõppemine, siis lõpetatakse talle palgamaksmine alates 8. päevast.

Distsiplinaarsüüteod ja karistused. Riigiteenijaid, kes ei täida oma teenistuskohuseid, karistatakse distsiplinaarkorras. Distsiplinaarkaristused on kahesugused: korralekutsumised ja distsiplinaarkaristused kitsamas mõttes. Esimesed on: 1) hoiatus, 2) noomitus, 3) rahatrahv, (millede summa aastas ei tohi ületada ühe kuu palka), 4) noomituse kandmine teenistuskirja ja 5) elukoha muutmisega seotud ümberpaigutamine teisele, võrdsele ametkohale.

abiksvõtmisega selgeks teha, et nad tulevad kaugel maalt, on Eesti ministrid ja tahavad tikumonopoli ja välislaenu asjus läbi rääkida. Tutvustamise järele näidatud veel erilist lahkust üles, palutud istuda ja vabandatud vastava ametniku puudumist, kuna Rootsi kontorites töö täies hoos algab kell 9. Ooteaja kasutanud ministrid miljõoga tutvumiseks, kuna seal ikkagi palju õppida võidud just inimestega ümberkäimises, mis meil Eestis isemoodi arenenud. Pea ilmunud vastav ametnik, viinud ministrid oma kabinetti, kus kohe alla kirjutatud mingisugusele dokumendile, — ja asi tahe. Kui äraminekul ministritele lepingu põhjal kaunis kõhukas ümbrik välislaenuga veel aupaklikult kätte ulatatud, alganud sõit rõõmsate näodega kodu poole. — Nii olnud see asi.

Ja -jah! Pole midagi parata. Kui riigil laenu tarvis, peab ju loomulikult kodanik, ka minister, selleks kohustusi ja ohvreid kandma.

II. Ära himusta suurt palka ja kõrget kohta.

Riigiteenijad, peasjalikult alamteenijad, karjuvad ühtelugu: palka juure! Aga kust see raha võetakse, me küsime teilt? Kui minna mõistlikult neile vahest seletama, et riigil on ju peale teie palkade veel palju muid hädalisi kavasid täita jne., siis kargavad nad hulgakesi kohe sulle ninasse: kuidas ministri-härrad sajatuhandete viisi siit ja sealt välja pressivad?!?

Väga raske on igaühele sel puhul vastata. Teatavasti võivad üheksa rumalat küsida rohkem, kui üks tark vastata. Aga siia „Side“ veergudele ei pääse ometi kõik küsima ja ninasse kargama, ja ma võin oma vaated rahuliselt paberile panna.

To-hoo tõprad! — Teie ja minister! Poliitikategija ja väikeametnik. See on kui ühe masinavärgi juures transmissioon ja õlikann. Neid kannusid on ikka hulk, mis hoolega õli laskma peavad, et suur võll hästi libedasti jookseks. Vaadake, kui võll

Distsipl. karistused kitsamas mõttes on: 1) alamale teenistuskohale ümberpaigutamise (kas ühes elukoha muutmise või ilma) ja teenistusest vallandamine. Viimasel puhul maksetakse kahenädala palk ette.

Korraldustrahvid määratakse esimesed kaks otsekohese, teised ametisemäärava ülemuse poolt. Distsiplinaarkaristused kitsamas mõttes määratakse sellekohase eriseaduse alusel moodustatavate administratiiv kambrite poolt; kui need aga puuduvad — ametisemäärava ülema poolt.

Teenistusest vallandamine ja teenistusvahekorra lõppemine. Peale juba puudutatud vallandamisvõimaluste kohtuja distiplinaarkorras, kestva haiguse tõttu jne., on seaduses üles loetud veel terve rida teisi. Nii võib riigiteenija saada vallandatud ühe kuu palga ettemaksmisel, kui ta osutub tervislikult kõlbmatuks teenistuskohuseid täitma, või kui ta on kaotanud antud ametkoha jaoks vajalise erilise tervisliku seisukorra. Sarnasteks vabastamisteks on küll õigus antud administratiiv kambritele ülemuse algatusel, aga kuni esimeste sisseadmiseni jällegi ülemusele.

Edasi võiakse riigiteenijat vallandada ametkoha likvideerimisel või teenijate arvu vähendamise puhul, kusjuures koosseisust olevalle riigiteenijale maksetakse: I—XVII

kateg. olijaile kolme ja XVIII—XX kateg. olijaile — ühe kuu palk.

Abitööjõude võiakse vabastada igal ajal, neile kahe nädala palka ette makstes; on aga abitööjõud teenistusse võetud teatud kindlaks-määratud ajaks, siis selle tähtaja lõppemisel ilma palga ettemaksuta.

Lõpuks lõpeb teenistusvahekorral surmaga, teise riigi kodakondsusse astumisega, omal palvel vallandamisega, sõjaväeteenistusse kutsumisega, 65. a. vanaks saamisega, teenija hoolekande alla võtmisega ja kui teenija ühe kuu jooksul ei lõpeta kõrvalametite pidamist pärast antud loa tühistamist- * * *

Sarnane on see seadus üldjoonis. Mis annab tema siis Läti riigiteenijaskonnale? Mõõdunud sügisel Tallinnas korraldatud Balti riikide riigi- ja omavalitsusteenijate II. konverentsil avaldasid konverentsi saadikud Lätist väga optimistlikke lootusi tema suhtes. Ta pidi maksuma pandama sotsialistliku valitsuse poolt ja mõõda minnes parlamendist (nende põhiseadus võimaldab seda). Tõesti, makspanek on sündinudki nii. Meil pole kahjuks lähemalt teada, kuidas suhtub Läti riigiteenijaskond nüüd temasse (käsitada olevad mõned lühikesed ajakirjanduslikud märkused ei paku küll täielist pilti, kuid on üldiselt eitavad!), kuid meile näib, et ta ligikaudugi ei rahulda neid optimistlikke lootusi. (Järgneb).

seisma jääb, pole teil ka oma õli enam kuhugi panna. Seepärast ärge olge nii tigidad ja turtsakad, kui mõni minister peale oma väikese palga veel riigikogu liikme, teise ministri asetuse, komisjonid, koosolekute tasu, korteriraha, jne. jne. veel välja on sunnitud võtma. Ega nad ise polekski sellele mõttele tulnud, aga va riigikontrolör olla tasakesi neile varvale astunud ja mõista annud: poisid, nüüd on viimane aeg kui üldse soovite! No, kuidas sa siis ära ütled, kui nii väga sunnitakse. Ega's keegi tea, kui kaua tuleb kellegil ministritoolil istuda. Ilmub äkki kriisilaine ja pühib su kui vahumulli minema. Vaata siis. Ja, kes teab, kas ialgi enam tagasi võetakse. Meil on ju küllaldaselt täieõiguslikke riigikodanikke, kes veel kordagi pole ministritoolil istunud. Seepärast: mis käes see käes. Nüüd küll haugub ja hurjutab mõni „Rahva Sõna“, aga kui neile ka tükk suhu visata — jäävad iseenesest vaif. — Ja pealegi kõigil ministreil on ju

suured väljaminekud. Igapäev pead sa kusagil, dineel, lunchil või rautil olema. Igalpool tuleb noobli kavaleerina ja väärikselt riiki esitada. See sünnib muidugi nende eneste tasku peal, — pärast jagatakse kulud omavahel — sest arvata võib, et sellane väljaminek riigi kaela küll ei lähe. Loogiliselt mõeldes oleksime vastasel korral oma väikese riigiga ammu juba pankrott. Neid pidutsemisi juubeli ja mitte juubeli päevadel on olnud ju nii ilmatu hulk ja lõpmata.

Eks ole need ministrid omal ajal kõik vaesed mehed olnud, peale Tõnissoni ja Teemanti, kellele see väike lisapalk 2—3 tuhat krooni kuus midagi ei loe. Pole ju siis — ka ime õhinaga sarnase pisikese summa juure asumine.

Vaadake, näit., kui kena Jaan Lattikul 240 tuh. sendiga oleks veel kord Egiptusse reisida ja poole mõnusamalt, kuna eelmine reis saja tuhandega välja tuli. Või näit. vaikselt ja tasuta koolipoiste seiklusi

Kutseühingud vajavad ideelist kandepinda.

Ei saa salata, et postiteenijate kutseühingut ähvardas tagurpidi minek tegevuses.

L. a. ilmsiks tulnud tegelaste omavahe- lised hõõrumised ja intriigid oleks peagi hu- kutanud seni loodud töö.

Varem takistasid kutseühingute edukat liikumist rahvuslikud küsimused. Nüüd oma- riikluse päevil on rahvuslikud küsimused kadunud. Kutseühingu tegevus jäägu ma- janduskultuuriliseks liikumiseks ja teda peaks kandma hulgad.

Et aga hulgad teadlikult kaasa tuleksid, peab majanduslikkude huvide kõrval kutse- ühingu aluseks olema ideeline kandepind. Ideelise kandepinna loomiseks on tarvilik vastastikune ühistunne ja usaldus. Solidaar- sus — toetada üksteist vastamisi — on kan- nud kutseühinguid seal, kus nad töötavad edukalt.

Sellepärast on vihavaenu õhutamine ük- sikute tublide kutsetegelaste vahel, mis l. a. aset leidis ja veelgi vaibund pole, kõige suuremaks takistuseks meie ühingu tegevuse arenemisele.

Meie kutseühing peab olema vaba oma- vahelistest intriigidest ja vihavaenust, peab toetuma ideelisele kandepinnale, peab vas- tastikuse ühistunde ja usalduse alusel tegut- sema. Ainult siis võib tal edu olla.

Heikem seepärast kõrvale vaen. Mis on olnud, unustagem. Asume sõbralikus koos- töötamises uutele ülesannetele. Kasvatame ennast ise ja üksteist vastamisi meie amet- konna heaks eduks, millest tingitud ka meie parem tulevik. Väiklased hõõrumised ärgu leidku enam aset meie keskel. Nende sü- vendamiseks ärgu kulutatagu enam oma ener- giat. Majanduslikkude hüvede taotlemise kõr- val võtkem veel enestele eesmärgiks posti- ametkonna teenijate kvaliteedi tõstmise tee- nistusoskusl. kursuste ja mitmesuguste loen- gute toimepanemise näol. Sinna ohverda- gem oma võimed ja energia.

Minnes selles suunas võidame rutemini hulkade poolehoiu ja senine liikmete üks- kõiksus ei halva siis enam meie ühingu hoogsamat arengut.

Selleks jõudu ja edu!

Postiteenija E. M.

avaldada „Päevalehe“ joone all. Mis oleks ilma rahata vaene mees peale hakanud. Kas see pastoriamet midagi annab või kedagi toidab, seda tehakse ainuüksi armastusest ligemise vastu. Või jälgime ex minister Tiefsi elukäiku. Ta on kui elusalt surnud — isegi asunike „Maa“ ei kõssa sõnakestki temast. Miks siis jätta? Või kuidas vastsed ministrihärradki vanadest maha jäävad. Ega keegi ikka neid hakka enam teiste kõrvale seadima, kui ise algust ei tee. Samuti kõik teised. Teie näete neid kulusid ja hädaohte, mis üht ministrit igal sammul ähvardab. Väga sant amet see ministri-amet. Eks ole? Olgem rõõmsad, kes te ministrid veel pole. Sest see amet kisub teid rahuliku teenistuse juurest väga kõikuvale tegevusele. Ja see raha, see suurim kiusatus ja hukatuse looja. Hea, kui teda ei ole.

* * *

III. Riigi majandus ja sotsiaalne seisukord stabiilne. — Rahva kvaliteet vastolus riigiteenijate perekonnaabi-rahaga. — Teenistusvanustasu ja § 42.

Haigusele tuleb piir panna.

Kõrgekogu (mõni ulakas nimetab vahest lorakogu) tegi enne lihavoitteid kibedasti tööd. Rahaminister ja erakondade tuusad kõnelesid mitu korda saali tühjaks. Üks liider higistanud, maadeldes õpetajate pal- kade ja agronoomilise abiga, kolm tasku- rästi läbimärjaks, mis puhul ettepaneku tei- nud koosolekul veernadtunniline vaheaeg määrata rätikute väljaväänamiseks. Riigi 1927/28 a. eelarve võeti uhkelt tasakaalus vastu. Kõikjal on otsad koos. Ka riigi- teenijaid rahuldati kuulsal riiklises põhi- mõttel — välja pigistada niipalju kui või- malik, et tööjõu kulutuse bilanss oleks ikka aktiivne nagu väliskaubanduse bilanss. Siis on meie majandus ja sotsiaalne seisukord

Liig paberlikkus postiametkonnas.

Mõni aasta tagasi leidsid toleaeagsed postiametkonna juhid, et endise Veneriigi süsteemi järgi rajatud postiasutuste asjaajamise kord on liig paberlik meie väikese riigi kohta. Tunnistati tarvilikuks töölihtsustamine, millega avaneks ka võimalus asutuste personali vähendamiseks. Töötati välja ja pandi maksma uus asjaajamise kord. Vähendati tunduvalt ametnikkude arvu. Aastate kestel on uut asjaajamise korda „asendatud“, ja kuhu oleme siis nüüd välja jõudnud? — Peab ütlema, et postiasutuste tegevus on endise korraga võrreldes vähemalt kaks korda paberlikumaks muutunud. On tekkinud mingisugune registre, abiregistrite, kaustikute ja nimekirjade rägastik, millede korralik pidamine tõesti ülejõu käivaks on muutunud iseäranis maaasutustele, kus kantseleiala jaoks eriti tööjõude ei ole. Vaadeldes maa postiasutuste tegevust näeme, et otsekohene postiala — postioperatsioonide toimetamine — näib kujunevat posti kõrvaltööalaks, kuna registrite, kaustikute pidamine ja kantselei-ala suurema osa tegevusest kujundab.

Alles neil päevil saadeti peavalitsuse poolt asutustele laiali juhtnõõrid statistiliste andmete kogumiseks. — Tõesti ameerikalik aruanne, mis koosneb tervelt viiest eriaruandest ühes 13 poole-kirjapöõgnalise lisa-

aruandega, ja kui sinna veel alluvate agentuuride tegevuse arvestikud juurde arvata, missuguste kokkuseadmine ka kontorite hooleks on jätud, siis tõuseb igaaastane kontori-tegevuse arvustiku eriaruannete arv vähemalt 25 ehk ühes ärakirjadega 50 peale. Juhtnõõride järgi tulevad kõik lisaaruanded kontoritel käsitsi valmistada.

Kas tõesti peavalitsus ei arvestanud, et tähendatud aruannete käsitsi valmistamine, aruannete kokkuseadmine ajal, kus majandusaasta lõpul ja uue algul tööd isegi palju, asutuste'e liig raske töökoorma peale paneb? — — —

Kuhu jõuame viimaks kui niisuguses paberlikus suunas posti tegevus edasi „areneb“? Juba nüüd on kuulda postitarvitajate nurinat postialal etfetulnud eksituste, ametnikkude vastutulematuse j.n.e. üle. Kas see ei ole suuremalt osalt tingitud sellest, et kontori-ülemad hoolitsevad eestkätt aruannete, peavalitsuse korralduste ja üldse kirjavahetuse täitmise eest, kuna postiala, mille tegevust peavalitsus jälgida ei saa, on pidanud tihti hoopis tahaplaanile jääma. Millega seletada asjaolu, et aastate kestel on mitmete kontorite poolt maksivaid tariife ja määrusi käsitatud sisetuleku mõttes postiametkonna kahjuks. Kas ei ole siin põhjuseks suuremalt jaolt töökoormatus? —

kord alati staabiilne ja meie sammume oma rahvuslise põhiheliga õitsengule vastu.

Äsja kaitses keegi arst Tartu ülikoolis doktori väitekirja, mis puudutas ka rahva sigivuse küsimust. Ühes toodud teesis esildab doktorant umbes järgmist: „Lasterikaste perekondade toetamine riigi poolt on kahjulik nähtus tõu tervise ja rahva kvaliteedi seisukohast. Sellest tuleb hoiduda, kui — nagu piibel ütleb — ühest hirmus segasest asjast. Kole mõtelda, kui laiimate hulkade kehvalt toidetud ja sandiste kasvatatud lastekarjad, see ussisugu, kui laviin vajub me patriitside noorsoo kaela ja mürgitab selle kuldse kihi ilusad ideaalid ja kavad, selle kihi, kes meie riiki ja rahvast ainuüksi võib nii välja arendada, et kõik mahuks korraga Munamäele halleluujat laulma issandale, kes kõik head me riigile annud.“

Sellest teesist on meie riigimehed kui moodsast riigiseaduse teooriast kinni haaranud ja innuga püüdnud seda läbi suruda. Nii on riigiteenijate perekonna-abiraha

ühilustamise ja vähene suurenduskava eemaldatud seadusandja aparaadist nagu epidemia — patsill, mis moodsa teaduse retsepti järele riigi majanduspotensi ja rahva kurnajaks osatunud. Iga kodanik võib oma silmaga näha neid positiivseid tagajärgi, mis ilmneb järjekindlas sündivuse kahanemises ja surevuse tõusus. Selle eest võlgname tänu endi sotsiaalpoliitika juhtidele. Veel tööd ses sihis! Ärgem näidake lasterikaste perekondade toetamis-mõttele iialgi eluvalgust, vaid lõpetada tuleks ka senine riigiteenijate perekonna-abiraha andmine, siis näeme peatselt aja saabumist, mil hõisata võime — mida vähem meid seda parem elada! Riik peab ju igas asjas ikka pioneer olema, küll teised järele tulevad.

Ilmas on palju ehtsaid kavu, senini leidmata ideid veel eeteris kollamas. Vaja vaid nutikat pead, et neid kinni nabida ja maksma panna. Kuuldavasti (asi on täiesti salajane) õnnestunud ka kellegil leiduril

Asutuste ülematel ja ametnikkel puudub aeg ja võimalus määrustesse ja tariifidesse süvenemiseks.

Et ära hoida langust posti otsekohesel

tegevusalal, oleks ülim aeg loobumiseks, liig paberlikkusest ja selle küsimuse peaks peavalitsus tõsiselt kaalumisele võtma.

Elge.

Lühike ülevaade raudteelaste keskühingu juhatuse tegevusest.

Keskühingu juhatuse tegevus on praegu peamiselt juhitud kongressil vastuvõetud otsuste täitmisele. Juhatus esitas raudteevalitsusele ja keskliidule kongressi resolutsioonid, millede motiveerimiseks täiendavate andmete kogumist kohtadel vaja ei olnud. Raudteevalitsusele esitati resolutsioonid autasu maksmise ja teenijaile suvepuhkuse andmise kohta, keskliidule üldtähtsusega resolutsioonid. Teiste resolutsioonide motiveerimiseks on asutud, tarvilikkude andmete kogumisele pöördudes vastavate ühingu poole kohtadel.

On juhitud raudteevalitsuse tähelepanu väärnähtustele palgamaksmises III veojaoskonna alla kuuluvaile teenijaile ja palutud korraldust väärnähtuste kõrvaldamiseks.

On esitatud raudteevalitsusele kitsaroopalise raudtee 60 piirkonna 602 tööjao tööliste keabus töötasu ebaõiglase arvestamise kohta ja palutud kiires korras küsimuse lahendamiseks samme astuda. Ühtlasi on

palutud eestegija A. Kivistiku ümberpaigutamise seisma panna kuni kaebuse lõpuliku selgitamiseni. Praegu on asja kohta juurdlus käimas.

On pööratud raudteevalitsuse poole ettepanekuga võtta vedurikütja A. Taitsi vallandamise küsimus revideerimisele.

Esinevi raudteevalitsuse ees palvega anda vagunipuhastajatele kahe aasta põlled korraga välja, võimaldades sellega põlled vahetust pesemise puhul. Põlled kandmise tähtaja lühendamise küsimus võetakse uuesti ülesse varustuse kohta käiva üldise resolutsiooni esitamise puhul.

Varustuse vastuvõtmine komisjoni valiti keskühingu esindajaks -- Simson.

Keskühingu esindajaiks keskliitu valiti Karl Johanson, Eduard Relo, Josep Rukki, Viktor Rutnik, Aleksander Jõgi ja August Simson. Kandidaatideks: Hans Laane ja Oskar Aanja.

Veduriteenijate ja Tee ja Ehituste osakonna

sarnast idee-lindu kinni püüda. Mees esitanud selle kuulsa potierakonna veel kuulsamale liiderile, kes üldiselt tuntud seamunade väljavedajana ja peale rukkivihu pähekukkumist vähe lollakana sisseminekul, aga purutobuna väljatulekul. Uus kavatus on ise järgmine: riigiteenijate vanusetasu seadust maksvusele mitte lasta praegu ja ei iialgi edaspidi. Sest see logelejate kari vananeb igapäevaga ja tasu aiva suureneb, nagu mäest alla veerev lumepall. Soodsam ja tagajärjerikkam on terve praegune riigiteenijate armee vallandada § 42-ga nagu kõlbmata ja juba amortiseeritud vabriku sissesead, mida meie tehastes hoolega seni praktiseeritud. Asemele võtta täiesti uus kontingent, kes ei nuru ei vanusetasu ega muid inimlikke elamusvõimalusi. Sest egas tööjõudest puudus pole. Tööbõrside uste taga ootavad inimesed karja kaupa tüki kukkumist kusagilt. Uksehoidjateks on ülikooli mitte üks vaid kaks fakulteeti lõpetanud

isikud. Kõik vabariigi kapralid on haritud inimesed. Halastajad õed on arstiteaduskonna lõpetanud. Politseinikud ja valla-käskjalad juristid. Lapsehoidjad õpetatud pedagoogid. Majateenijad kõrgema majapidamise kooli lõpetanud. Kelnerid ja kinoplatšinäitajad keeleteadlased. Iga äri-sell kaubandusteadlane. Taluteenijad juba agronoomid. Metsavaht metsateadlane ja iga konduktor ning roopaseadja tehnikumi lõpetanud. Mis sellestki, kui kingsepäad liistude juurest ära kistakse! Eks ole seda kuulsate poliitikute ja riigijuhtide juureski ennem juhtund ja asi on küllalt libedasti läinud.

Nigela võitu on veidi nende kergemeelsetele lubadustele tugenev tõsiasi, et seda vanusetasu on ikka juba nagu mitu aastat fõotatud korraldada ja seda isegi meie esimeste riigikodanikkude — riigivanemate poolt. Eesti meest on ikka võetud sõnast, nagu härja sarvest. Mõned tähtsate riigikohtade valdajad loevad isegi õigustatuks

teenijate poolt korraldatud koosolekutest Tapal ja Mõisakülas võtsid keskühingu esindajad osa, esinedes aruandega keskühingu tegevuse ja kongressi tulemuste kohta.

Posti-telegraafi-telefoni-teenijate esitajana valiti „Side“ kirjastustoimkonda hra J. Kallmann.

Võeti uuesti päevakorda vedurijuhtide abidele ja vedurikütjatele maksetava küttepreemia ja kilomeetriraha normide kõrgendamise küsimus. Et oleks võimalik kõigiti põhjendatud ettepanekuga raudteevalitsuses esineda, nõuti kohtadelt küsimusse puutuv tarvilik materjal.

Asuti kohtadelt andmete kogumisele veduri- ja rongiteenijate puhkeruumide puuduste kohta.

Ühenduses rahaministrilt saadud eitava vastusega teenistusvanuse lisatasu ja kõrgendatud perekonnaabiraha normi maksmapanemise kohta, juhiti riigi- ja omavalitsus-teenijate keskliidu tähelepanu sellele, et ta loid on olnud riigiteenijate pere organi-

seerimisetöös. Keskliidu juhatus on püüdnud küsimustest kergesti üle libiseda, ilma et tõsisemaid samme nende lahendamiseks oleks astunud. Sarnase taktika käsitusel osutuvad ka edaspidi keskliidu juhatuse töö tulemused nullina.

Pöörati peadirektori poole nõudmisega, et võimaldataks rongiõlitajatel reisijate rongis sõita pakkvagunis, ja et neid ei sunnitaks sõitma III. klassi vagunite ametruumides.

Pöörati peadirektori poole nõudmisega, et kitsaroopalisel raudteel pandaks rongiõlitajate kohta maksma käsukiri nr. 580.

Otsustati avaldada trükitööliste poolehoidu nende streigi puhul ja soovida, et õnnestuks streik läbi viia võidurikka lõpuni.

Arutati läbi Tee ja Ehituste osakonna teenijate kutseühingu poolt esitatud palgatööliste õiguslike korra kava. Viimane esitatakse peadirektorile, pannes ette vastavaid korraldusi teha selle elluviimiseks kohtadel.

Äi ühtki niisket korterit enam.

Kes ei tunne neid, niiskeid ja märgi kortereid pehastunud õhuga? Kes ei tunne selle majaomaniku, üürniku ja üürija viha ja meelepaha, kes omab sarnase tervisele kahjuliku elamu?

Tänapäev on rohkem kui kunagi iga majaomanik kohustatud kõik selleks teema, et sõja, revolutsiooni ja inflatsiooni tagajärgedel tervislikult palju kannatanud raltvast kuivade ja tervete korterite võimalda-

misega uuesti soovitava kõrgusele aidata.

Kogemused on õpetanud, et ehitusmaterjal, nii kui tellis- ja paekivid, ilma vastava kaitseseabinõuta ei suuda vastu panna ei põhi-veele, maaniiskusele ega vihmale. Neis leidub augukesi, mis väljastpoolt juhivad vett ehk õhuniiskust seinte sisemusse, millest tekib elamutes niiskus, neid muutes tervisele kahjulikuks. Niiskusest tekib hallitus,

sarnast nõuet, sest et üks osa riigiteenijad teistest eelistatavad ei tohiks nagu ikka olla. Koguni põhiseadus rääkida, nagu riigikohtu esimees olla seletanud, üheõigusluse põhimõttest Eestis. Seega ongi vist seletatavad visalt liikuvad kuulujutud riigiteenijate keskliidu ringkondades vanusetasu maksmapanemise kavatsustest lisa-eelarve korras. Mõned arvavad aga kogu loo palju keerulisema olevat kui kindral-kuberneri ja kindral-prokuröri fuktsioonide ühendamise küsimus Petserimaal.

Jahl! Oleks meil Eestis vähem tarku mõtlejaid ja seaduseandjaid, õigemini kokkuseadjaid, siis oleks meil juba ammu valmis ka see uus riigiteenijate haiguskinnituseadus, mis maksumaksjate huvidele

rohkem vastaks. Aga nüüd kavatsetakse seda alles esitada ei tea millal. Ja riik muud kui maksa edasi. Valitsus vabritseerib küll mitmesuguseid eelnõusid, nagu õpetajate korteriraha maksmine, ministeeriumide kokkutõmbamine jne. Kuid see olla rohkem aprilli-nali kui muud. Need eelnõud on kui kerged udupilved sinisel taeval, tehtud selleks, et väga lage taevas ei olevat ikka ilus, samuti kui mõõblita tuba. Riigiteenija on aga õnnelik, et saab vana seaduse põhjal oma haigusega riigi naha peal liugu edasi lasta. Mis tema kurinahk sellest hoolib, kui maa ägab tema haiguse koorma all. Peaasi, et mõnuledes võib kokkusõnuta ja surma laupäeva oodata.

Kri-Kri.

majaseen, ja ajajooksul hääbub sellest kogu ehitus.

Tervise ruineerimist, mis tingitud pikaajalisemast elamisest sellases niiskes korteris, ei ole võimalik enam heaks teha.

Kuidas saavutada kuivad korterid? Varemalt ei tuntud sisemise niiskuse ärahoidmiseks teist abinõu kui õhukihtide tarvitamine, müüri sisemusse gudroonikihi asetamine ehk hoone sise- või välisseinte katmine gudroonivärviga. Need iganenud meetodid täidavad harva ehk sugugi mitte oma otstarbet, sest eduka mõju saavutamiseks ei ole gudroon vastav aine, kuna ta ennast mõjutada laseb kivi ja sidematerjali segu happeist ja võrdlemisi lühikese aja jooksul, heal juhul 4–6 aasta jooksul, hävineb. Ka on raske saavutada gudroon-värvikorra nõuetavat tihedust seintel, mille tõttu ei vasta ta pea kunagi oma ülesannetele.

Praeguseni tuntud isoleerabinõud jagunevad kolme gruppi.

I grupp — värviained, milledega ehituste välisseinad, erilistel juhtumistel ka sisemised, kaetakse, nagu arzett, biberazid, evol, inertol, petramin, silifix.

II grupp — segu-lisaained, nagu antiaqua, aquasit, asfalt-emulsioon, biberol, zeresit, densin, hennanol.

III grupp — tihendusmaterjalid ankur-, gloobus- ja kosmos- valtsitud ehitustahvlid, mammut, Sybeli ja Weberi tina-isoleer ja Piepersi müüriisoleer.

Esimeses grupis tähendatud värviained on rasvaollused, mis ainult teatud aja kestel niiskusele ja veele vastupanujõu omavad, kuid ilmastiku mõjul ajajooksul hääbuvad ja uuendust nõuavad. Nendega tuleb arvestada kui ase-abinõuga, mis seal mõjuma peab, kus õigel ajal tarvitamata jäetud hea isoleeraine kasutamine.

Teises grupis loetletud lisaained on rasvad ehk õlid, milliseid võimalik tsementsegude juurde lisada emulsiooni (seebistusprotsessi) abil.

Palju ja kõlava nimetusega lisaaineid soovitatatakse tihendusmaterjalina. Tegelikult on nad aga noil juhtudel soovitavad kui küsimus seisab põhivee kõrvaldamises. Siin peab tarvitama kõige paremat tsementsegu, nii müüride ehitamiseks kui ka krohvimiseks.

Lisaaineid võib tarvitada juurdeseguks ainult teatud protsendis. Vastasel korral vähendavad nad (ehk hävitavad täielikult) tsemendi sidejõu. Noid tihendusaineid väliskrohvi jaoks tarvitada pole mitte ainult

otstarbetu, vaid isegi kahjulik. Uurimused ja asjatundjate kogemused näitavad, et need emulsioonid ja lisaained ilmastiku mõjul hävinevad. Krohv, mille ülesandeks ehitust niiskuse eest hoida, muutub vastuvõtlikuks veele ja täidab oma ülesannet palju halvemini kui harilik tsementsegu-krohv ilma mingi lisaaineta.

Kolmandamas grupis mainitud tihendusmaterjaliks tuleb lugeda asfalti, mis oma koostuvuse poolest iseäranis vastupanev ilmastikule.

Ankur-, gloobus-, ja kosmos- valtsitud ehitustahvlid omavad väikese valtsi, mis müüri sisemuses moodustavad väikesed õhukanalid. Kui mustalt valmishitatud hoone peab krohvitud saama, siis tuleb valtsitud ehitustahvlid asetada väljapoole, et krohvi all veekindla kihi moodustamist võimaldada. Tahvleid peab hästi kinnitatama pikade naeltega, naelaaugud asfaldiga kaitma ja tarvilisel määral traadiga üle tõmbama. Kui tahetakse, et krohv vastupidav oleks, tuleb peale selle 2¹/₂ kuni 3 cm paksune tsementkrohvi kord peale asetada. Et valtsitud ehitustahvlid väliskrohvi all sooja ja külma mõjutada, võivad nõrgema krohvikorra juures tekkida praod, mis vihmaga nähtavale ilmuvad.

Nende tahvlite tarvitamine ehituste sisemuses kaitseb küll seestmist krohvikorda ja tapeeta, kuid välisseinad ja nois leiduvad puuosad jäävad kaitseta ja niisutatakse vihmast. Need isoleerabinõud on pealegi kallid ja mitmeti puudulikud. Neid võib tarvitada ehitustel, kus alguses head isolleerained kasutamata jäänud.

Mammut on asfaltpapp, mis kõlbulik sildade ja tunnelite katmiseks, elamute jaoks aga kõlbmata.

Sybeli ja Weberi finaisoleer kujundab endast finalisandust sisaldavat asfaltpappi, mis osutub heaks ja vastupidavaks isoleeraineiks. Ta on aga liig kallis ja võib asetatud saada hea asfaltipapiga, millel samad teened. Samuti kui mammut on finaisoleer kõlamatu vertikaal isoleeriks ja tarvitatakse ainult teatud ehituste juures.

Piepersi müüriisoleer kujundab endast kah asfaltpappi, mis aga nii valmistatud, et ta kõikidele happedele, mis müürimaterjalist tekkivad, vastu panna suudab. Ta asetatakse müüri sisemusse ja on nii valtsitud, et ta müüriga liitub ja telliskivi kui ka siledesuguga ennast tihedalt seob. Seega moodustub müüri sisemuses vee vahekiht, mis vähematki niiskust sissepoole ei lase. See

isoleer on vastupidav ja ei tarvita uuen-
dust ega parandust, ta on kerge asetav
ja ei tee takistusi müüritöödel. Oma paen-
duse tõttu ei kaota ta tihedust ehituse
vajumisel, ei tarvita väliskrohvi ja teeb täiesti
võimatuks majaseene tekkimise ja sellega
seotud haigused. Ta on odavam kõigist
teistest isoleerainetest. Kuid ta võib ainult
uute ehituste juures tarvitatud saada, sest
ta asetatakse müüri ehitusel müüri kihtesse.
Üle kahekümne aasta on ta tarvitusel olnud
ja hea nime omanud.

Ülaltoodud lühidalt kokku võttes on
kuiva korteri saavutamiseks tarvis:

1) iga uue ehituse puhul, kus arvestada
tuleb põhiveega, niiskusega ja vihmaga,
valitagu alusmüüri jaoks grupp -es loet-

letud sideseuained, niiskuse ja vihma kait-
seks Piepersi müüriisoleer.

2) Uute ehituste juures, kus pole põhi-
veft, Piepersi müüriisoleer.

3) Vanemate ehituste juures valitagu vä-
lise krohvi alla ankur-, gloobus-, või kos-
mos- ehitustahvlid ja kui väliskrohvimine või-
matu, siis valtsitud ehitustahvlid siseseintele.

4) Kui krohv niiskusele vastupanujõu kao-
tanud, tuleb tarvitada grupp teises loetletud
värviaineid, mis aga ajajooksul ikka jälle
uuenlust nõuavad.

5) Vesiloodis isoleerimiseks täidab ots-
tarvet tugev asfaltpapp, üle müüri laiuse kattes;
kus aga hinna peale rõhku ei panda võib
tarvitada Sybeli ehk Weberi tinisoleeri.

J. E. Tm.

Mõnda „suurt“ meest tuleks taltsutada.

„Müts ja suits maha, lontrus!“ karjus
mulle kakkümmend kaks aastat tagasi kord
härra parun, kelle teenija minu isa oli. Et
ma, kui vaba inimene, tol ajal härra käsku
ei täitnud, siis mõjus see osalt kaasa sellele,
et mind mõni kuu peale selle karistus-
salga poolt väljakohtu ette tassiti „riigi-
vastaste“ süütegude eest, mis mulle kaela
veeretati, vastust andma. „See poiss ei
austa seadust ega oma ülemust; julgeb oma
härrast müts peas ja suits suus mõõda
minna“, teatas kohtule paruni-härra.

Tagajärg: maha — ja sada hoop. See
juhtumine minevikust tuli mulle elavalt
meele, kuuldes kui üks raudtee teemeister
X. alluvale teenijale käratas: „Suits käest
maha, kui oma härra ülemusega rääkima
tuled!“ Teenijatelt järel pärides selgus, et
see kõrge härra alamaid teenijaid alati vän-
gefe sõnadega kostitab; kirvega otsaette
koputada, kaikaga üle kaela väänata ähvar-

dab jne. Sarnaseid sõnu olla tal tagavaraks
terve leegion. Muidugi ei julge alamteeni-
jad praegusel töövaesel ajal sarnase „kõr-
gesti kasvatatud härra“ ütelse vastu pro-
testeerida ehk selgitama hakata, et suits ikkagi
teenija oma rahaga ostetud, ja härradel
suitsu käest mahakamandamise õigust ei
ole. On ju alamteenijad, eriti ülemäärali-
sed, meil tehtud teenistuse suhtes ühepäeva
liblikateks, teenijateks nõnda ütelda „üle-
muse armust“, ja see on, mis mõju avaldab
ja teenijaid vaikimisele sunnib, võimaldades
kasvatamata ja toore iseloomuga ülematel
teenijaid orjaajast pärit söimuga kostitada.
Kõik teenijad, koonduge oma õigusliku sei-
sukorra kaitseks tihedalt oma kutseühisuste
ümber. Ühisus saab mõne „suure härraga“
kergemini hakkama ja teeb lõpu sarnastele
inimväärtust alandavatele nähtustele.

Alamteenija.

Eesti mudaravilate tervendavast mõjust.

Balti ranniku ravilate hulgas omavad kauaaegse
tunnustatud kuulsuse Haapsalu ja Kuresaare mudara-
vilad. Rohkem kui 100 aasta eest tekkisid nad ja
hulgaliselt on arstide tõendusid nende tervendava
mõju kohta inimese mitmesugustel tõvedel. Kahjuks
pole laiematel hulkadel siiski selget efektojuutust sellest,
millal võib muda aidata ja kuidas ennast mudaga
arstida. Seepärast on arstide kohus juhtida tähelepanu
neile võimsalle ravialikale, mis moodustavad Eesti
loodusliku vara.

„Elu on põlemine“ — ütles kuulus keemik Lavo-

sier. Ja tõesti tarvitav toit põletatakse meie kehas
ja annab elule tarvilikku energiat. Nagu ahi nii võib
ka inimese organism põletada kas hästi ehk halvasti.
Kui ahjus tõmbus paha, küttematerjal niiske ehk poti-
sepp osutunud pahaks ahjumeistriks, kogub ahju palju
tuhka ja tahma, kuid — vähe soojust. Samuti on
lugu inimesega, kui toidu põletamine korratu, mitte-
täiuslik. Põhjuseid seks meie eluviisis ja töötingi-
misis pole vähe. Isiklises elus me teeme omale
sageli kahju mittevastava toiduga, mürgitame endid
nikotiini ja alkoholiga, vähe tarvitame päikest. Ühis-

kondlikus elus ei suudeta teostada hügieeni nõudmisi kehvuse pärast — elame ja töötame niiskeis ehk kitsais ruumes. Peale selle kanname meie endas oma esivanemate elu jälgi — nende tõved väljuvad võrdlemisi tunduvalt meie jõu ja tervislikel seisukorral.

Tuhk ja tahm, mis tekitab toidu mittetäielikul põlemisel meie kehas, koguneb keha üksikuisse osaisse ja raskendab siseorganide — südame, maksa j. t. — tegevust samuti kui halb kuivanud määre raskendab sõiduki ratta liikumist. Kui telge õigel ajal ei puhastada, murdub ratas ja sõiduki liikumises tekib seisak. Samuti ei tohi ka inimene lubada koguneda kehas siseorganide korraltul töötamisel tekkinud olluheid — neid peab õigel ajal kõrvaldama — nagu tuhka ahjust. Praktilise moodus, mida käsitanud mitmesugused rahvad mitmed põlved tagasi, kui veel ei arste ega ülikooli polnud, on näidanud, et seks otstarbeks võib edukalt kasutada mudasid ja vannitamisi. Igas ilma-kaares, kus aga leidub tervismuda — meie Haapsalu ja Kuresaare mudade sarnane — tarvitati seda juba kauges minevikus, nagu tarvitatakse tänapäevgi, heade tagajärgedega.

Iseäranis soovitav on tervismuda jooksva (reuma) arstimisel. See haigus seisab selles, et inimene (õigemini tema üksikud kehaosad) muutub liig tundelikuks temperatuuri järele muutmise, atmosfäärilise rõhumise ja niiskuse juures. Samuti on soovitav mudaravimine luu- ja liikmehaigust põdejale. Mitte vähesed eduga arstitakse mudaga ka tihti eettulevaid naistehaigusi, tingituid muudatustest siseorganide asendis sünnitamise tagajärjel, kitsa rõiva kandmisest, vähesest liikuvusest jne. Mudaga arstitakse ka närvahaigusi, ainete vahetuse korraldusi ja isegi südamehaigustele ei jäta muda oma tervendavat mõju avaldamata. Viimasele asjaolule juhin iseäranis tähelepanu, sest mõni aeg tagasi oldi teistsugusel arvamisel, kuid katsed Haapsalu ja Kuresaare mudaga on kindlaks tagatiseks, et ka südamehaiguste arstimisel mudaga häid tagajärgi saavutatakse.

Praegusaja elu on kiiretempoline ja rahutu, kõige rohkem mõjub ta südamele, mis töötab lakamatult kogu eluaja, olles sealjuures mõjutud kõigist raskusist ja läbielamisist. Seepärast vananevad südamelihaksed ja veresoonevad kaotavad oma elastikkuse ja paenduvuse. Nende organide haigused korduvad viimasel ajal kahjuks ikka sagedamini. Mudavannide korralik tarvitamine lubab võidelda ka selle tõvega, loob võimaluse teatud määranis hoiduda südame „vanadusnõrkusest“, mis teinekord liig varakult, isegi 30-tes eluaastates ilmestub.

Mudavannide mõju nende tarvitamisel ei ole selle juures lihtne. Muda abil on võimalik kehasse viia suurel määral soojust või elektrivoolu ilma nahka ärritamata, võib vähendada valutunnet, võib suurendada seestmist „põlemist“ (toidu ümber töötamisprotsessi), võib ärritades vaid väikest osa ihust, tekitada ergukava kaudu muudatusi kogu ihul, ehk manada palavikku, sa-

muti ka lasta südamele töötada kiiremini ehk aeglasemalt jne. Sellest karavimine mudadega keerulik. Mudavannide endine juhulik tarvitamisviis on asetunud uuega), mis tugeneb teaduslikule uurimisele sellel alal. Nüüd meie teame, et vannid võivad olla kasulikud, kuid tuua ka suurt kahju — isegi enneaegset surma. Seepärast peab mudaravimine teostuma arstilise personali järjekindla valve all, ja haige peab mudaravilas ennast üleval pidama nii kui haigemajaski. Arstide efekirjutused ei piirdu ainult vannid t.⁰ ja muda ämbrate arvu määramisega, vaid kogu haige päev, kogu ja ülevalpidamine, dieet, uni, jalutuskäigud ja lõbustused peavad alluma ühele sihile — terveksaamisele ja peavad reguleeritama arsti poolt. Veel enam lubamatuks, ebakultuurseks ja harilikult kahjulikuks osutub arsti efekirjutuste ebatäpne täitmine vannide võtmise, nende t.⁰, kestvuse jne. kohta, sest kõik efekirjutused põhjenevad iga patsiendi haiguse erinevuste eriuurimisel. Kui tahetakse ennast terveks arstida, siis peab neis asjus loobuma oma-pead talitamisest. Arstlikes nõuandes on igaüks julge ja vapper ja sageli täidetakse juhuliku vastutulija soovitusi sama heameelega kui arsti omigi. Säärane teguviis sarnaneb hulljulgele reisijale, kes juhulikult vedurile sattudes, haarab esimesest kättesaadavast regulaatorist, et vedurit käima panna — vaevalt jõuab aga sarnase juhiga rong sihile, ja sellane toiming paistaks kõigile hädaohvliku rumalusena.

Tõsisel arstimisel peame kõik oma soovid, harjumused ja maitseed paenutama selleks, et terveneda ja kogemused näitavad, et ka kõige raskekujulisemad tõved on väljaarstitavad, kui nad aga oma loomuliku mudaga ravimisele kuuluvad. Peame veel ka seda asjaolu silmas pidama, et tervismuda meie maa looduslike varade hulka kuulub ja meie majandusele uusi sissetulekuid saavutada võib. Sellepärast on igaühe ülesanne nende loomulikkude tervendavate mõjurite peale tähelepanu juhtida.

Riigi raudteede Haapsalu sanatooriumi juhataja
dr. B. Zitovitsch.

Palgaseadus vajab parandust.

Riigiteenijate uue palgaseaduse maksimahakkamise- ga kaotasid postkontoritülemad asutuste juures olevate priikorterite kütte saamise, millega nende uus aastane palgasumma, võrreldes seda eelmisel aastal saadud tasudega, iga kuus umbes 10. krooni ümber vähemaks jäi. Arvestades kontoritülemate tööalaga, — vähemalt 70% postkontoritülemate peal lasub telefonikeskjaama valve õõseti ja kõnede võimaldamine, samuti asutuse ja varanduse valve, mis kontoritülemat kohustab alaliselt asutuse juures viibima, — oli priikütte ärjäämine tõesti põhjendamata, pealegi kus uus palk ei pidanud endisest palgast vähemaks jääma. Kuna ligemal ajal riigiasutuste küttenormide väljatöötamine kavatsusel, siis peaksid vastavad asutused küll selle küsimuse rivideerimisele võtma.

Kirjad toimetusele.

V. a. „Side“ toimetusele.

„Side“ s. Nr. 3 ilmunud artikli puhul „autasude maksmine postiametkonnas“ palun arusaamatuse selgitamiseks „Side“ lähemas numbris järgmist õiendust lahkesti avaldada.

S. a. veebruaris said need ametnikud ja teenijad autasu, kes juba varem olid minu poolt kauaaegse laimata teenistuse eest autasuks härra teedeministrile ette pandud ehk selleks ette nähtud, kuid kelledele vastava krediidi puudusel ei olnud võimalik seda omal-ajal välja anda.

Et neile autasu väljaandmine saitus just vabariigi 10-nda aastapäeva peale, siis oli see lihtne juhust, mis kahjuks arusaamatusi on esile toonud, sest tõelikult olid need autasud üsna harilikud, nagu neid ennegi on mitmel korral kauaaegse laimata teenistuse eest antud, ega seisnud mingil kombel ühenduses vabariigi 10-nda aastapäeva pühitsemisega.

Autasude andmise küsimus neile ametnikele, kel postiametkonna loomistöös erilised teened, on praegu veel selgitamisel. Niipalju on kindel, et seda küsimust kavatsetakse otsustada ühenduses postiametkonna 10-nda aastapäeva pühitsemise küsimusega, s. o. novembris.

16. aprillil 1928 a.

G. Jallajas.

Postipeavalitsuse peadirektor.

Ajakirja „Side“ toimetusele.

„Sides“ nr. 3. äratas minu tähelepanu artikkel pealkirjaga „Raudteelaste Keskühingu uue juhatuse moodustamine,“ kus kõneldud, et juhatuse uue esimehe valimiste eel avaldanud kaheksust hra Jõgi eemalejäämisest keskühingust, mida koosolijad ühendusse seadnud minu kõrvaldamisega (minu arvedused) „Side“ juurest. Nimelt, ei olevat hra Jõgi mind keskühingu juhatuse kaitsnud ega lubanud ka edaspidi seda teha ja järelikult selle tulemusel pole teda raudteevalitsuse ametnikkude kutsetühing keskühingusse delegeerinud. Koosolijad rahustunud ning võinud hääletamisele asuda vaid siis, kui koosolekul viibiv raudteevalitsuse ametnikkude kutsetühingu juhatuse in corpore toimunud, et puhastustöö „Side“ juures olevat tarvilik ja nemad Michelsoni ei kaitse.

Pea tähendama, et mina isiklikult härra Jõgi saatuses küll õige vähe süüdi olen.

Härra Jõgi valijaks oli raudteevalitsuse ametnikkude kutsetühingu juhatuse samuti ka in corpore koos ja kas usuks keegi, et mul, kui ühel juhatusliikmel, seal niisuur diktaatori võim võis olla, et sellele „in corpore“ sundida mitte härra Jõge valida, vaid mõnda teist, pealegi kus valimisi oli luba toimida kinniselt.

Mis puutub kaitsesse hra Jõgi pooli, siis ei ole mina seni seda talt, ega ka teistelt, vajanud. Mind võib kaitsta — kui mul kaitset tarvis — seadus. „Kõrvaldamise“ kohta „Side“ juurest võiksin lausuda niipalju, et minul olevate andmete järele on see ebatõde.

Lahkusin „Side“ juurest vabatahtlikult ja selle tagajärjel, et keskühingu juhatuse mulle kirjaga nr. 42

1. II. s. a. teatas, et „Side“ toimetajale 1928 aasta eel arve järele palka ei soovita maksta. Samas kirjaga aga anti mulle võimalus kandideerida toimetaja kohale 15. II. palgata. Vastasin keskühingu juhatusele kirjaga 3. II. s. a. ja, ma usun, nende kirjade sisu peaks väga hästi teada olema ka „Sides“ nr. 3 ilmunud artikli autorile, kes nüüd asja omas huvides moonutanud.

Pea tähendama, et huvi pakub kõigile siiski selle artikli finaali ja nimelt, et keskühingu juhatuse vast nüüd esimest korda ka kaheksust ning rahutust fundma on hakanud aktiivsete kutsetegelaste eemale jätmisest keskühingust — kui raudteelaste üldpere koon- duseorganisatsioonist. Seni vahetas keskühing oma esimehi iga aasta ja seda tehti rahulikult; ükski ei arvanud tarvilikuks ümbervalitavatele nende tehtud töö eest kodust aitähgi ütelda.

Nüüd on viidud see kaastunne, muuseas, ajakirja veergudele.

Tendents kutsetühisusliku tunde tervenemiseks.

Austusega

A. Michelson.

Eelmistele ridadele ruumi andes, lubame asja selgitamiseks sõna „Sides“ Nr. 3 ilmunud koosoleku kirjelduse autorile, raudteel keskühingu juhatuse liikmele, keda hra Michelson süüdistab asja oma huvides moonutamises. * * * Toim.

Et koosoleku käik ja koosolekul peetud läbirääkimised tõetriult on kirjeldatud — seda hra Michelson oma kirjaga ümber ei lükka. See ongi käesoleval juhtumisel tähtis. Mis puutub hra Michelsoni kõrvaldamise küsimusse, siis olgu selle kohta lühidalt tähendatud järgmist:

Keskühingu kirjale Nr. 42—1. II 28 a., millega hra Michelsonile teatati, et edaspidi „Side“ vastutavale toimetajale ainult nime allakirjutamise eest enam palka ei makseta, vaid palka maksetakse tegevtoimetajale, vastas hra Michelson 3. II 1928 a. kirjaga, milles sõna-sõnalt öeldud:

„Et ma juhatuse otsust 27. jaanuarist s. a. ei pea miskiks muuks kui tahteks mind „Side“ nii öelda tooniandvalt ja peaauglikult palgaliselt kohalt eemaldada, siis loen enese pretendeerimise „Side“ vastutava toimetaja kohale (olgu see või uutelingimustel) mõtetuks. Küll aga sooviksin ma hea meelega jääda „Side“ toimetuse kolleegiumisse.“

Selle peale teatas keskühingu juhatuse hra Michelsonile, et viimasel ajal ilmsiks tulnud asjaolude tõttu ei ole võimalik teda kolleegiumi liikmeks jätta.

Nüüd peaks vist küllalt selge olema kuidas hra Michelsoni eemalejäämine „Side“ juurest sündis. Kui aga hra Michelson seda nüüd teisilt mõistab kui 3. II 1928 a., siis on see tema iseloomu asi.

Hra Michelsoni suhtumisest keskühingu juhatuse esimeeste vahetusse võib niipalju tähendada, et ta nende tegelaste liiki kuulub, kes sarnastele vahetustele alati süüdi kaasa fundis.

X